

Böyük Qayıdışın astanasında...

Artıq bir ildir ki, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə işğalçının yerlə-yeksan etdiyi yaşayış sahələrində genişmiqyaslı bərpa-quruculuq işləri aparılır, eyni zamanda, erməni faşizminin viran qoyduğu tarixi, mədəni, dini irsimiz yüksək səviyyədə bərpa olunur. Bir sözlə, düşməndən təmizlənən torpaqlarda həyat sürətlə bərpa olunur.

Bu ərazilərdə infrastrukturun yaradılması, vaxtilə mövcud olmuş magistralların yenidən qurulması və yeni yolların çəkilməsi mühüm önəm daşıyır. Çünki bu sahənin inkişafı şəhər və kəndlərin salınmasını, məskunlaşmanın gerçəkləşdirilməsini şərtləndirir.

Cari il oktyabrın 26-da Azərbaycan və Türkiyə prezidentləri tərəfindən təməli qoyulan Horadiz–Cəbrayıl–Zəngilan–Ağbend avtomobil yolunun (Zəngəzur dəhlizi) tikintisi sürətlə davam etdirilir. Artıq yolun inşası ilə paralel şəkildə tunellər də çəkilir.

Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin məlumatına görə, yeni salınan yol boyunca layihə çərçivəsində zəruri yerlərdə ümumi uzunluğu 6 kilometr təşkil edən 3 avtomobil tunelinin inşası nəzərdə tutulub ki, bu istiqamətdə artıq tikinti işlərinə start verilib. Tunellər şərti olaraq T1, T2 və T3 adlandırılıb. Uzunluğu 1019 metr təşkil edən T1 tuneli üzrə 250 metr, uzunluğu 1810 metr təşkil edən T2 tuneli üzrə isə 50 metr qazma işləri aparılıb. Qazma işləri partlatma və qırıcı üsulları ilə görülüb. Eyni zamanda, qaya qruntlardan ibarət hissələrin kənarlaşdırılması da həyata keçirilib. İnşasına yenice başlanılan və uzunluğu 3171 metr təşkil edən T3 tunelinin giriş hissəsində isə tikinti tamamlanaraq qazma işlərinə start verilib.

Horadiz–Cəbrayıl–Zəngilan–Ağbend avtomobil yolu (Zəngəzur dəhlizi) boyunca 23 avtomobil körpüsü, 8 yol ötürücüsü, 50 yeraltı, 5 yerüstü keçid, suların ötürülməsini təmin etmək məqsədilə 400 dairəvi boru və düzbucaqlı su keçidi, həmçinin kommunikasiya xətləri

üçün 60 ehtiyat keçidinin inşası nəzərdə tutulub. Həyata keçirilən tədbirlər çərçivəsində hazırda ehtiyat keçid tikintisi 30 faiz yerinə yetirilib, 38 dairəvi, 2 düzbucaqlı süni qurğu tikilib, 10 körpünün təməl və svay işləri görülüb.

Sözügedən avtomobil yolu Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonları ərazisində dövlətimizin başçısının tapşırığı ilə icra olunan və işğaldan azad edilən yaşayış sahələrinin sosial-iqtisadi inkişafında mühüm rol oynayacaq yol infrastrukturunu layihələrindən biridir. Çünki bu yol Hacıqabul–Horadiz–Ağbend–Zəngəzur dəhlizi magistral avtomobil yolunun bir hissəsi olmaqla, Zəngilanı Azərbaycanın digər rayonları və Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə birləşdirmək baxımından çox böyük əhəmiyyətə malikdir.

Başlanğıcını Füzulinin Əhmədbəyli kəndindən götürməklə layihələndirilən avtomobil yolu da Qarabağın inkişaf planı nəzərə alınmaqla 6 və 4 hərəkət zolaqlı olmaqla I texniki dərəcəyə uyğun inşa edilir. Yolun ilk 80 kilometrlik hissəsi 3 gediş – 3 gəliş olmaqla 6, qalan 43,8 kilometrlik hissəsi isə 2 gediş – 2 gəliş olmaqla 4 hərəkət zolaqlı olması nəzərdə tutulur. Hazırda avtomobil yolunun ilk 110 kilometrlik hissəsində torpaq işləri icra olunur. Belə ki, xüsusi texnikalardan istifadə olunmaqla yolun genişləndirilərək profilə salınması və I texniki dərəcəyə uyğun yeni torpaq yatağının inşası həyata keçirilir.

Horadiz–Cəbrayıl–Zəngilan–Ağbend avtomobil yolu işğaldan azad edilən Füzuli, Cəbrayıl və Zəngilan rayonlarının ərazisindən keçir. Bu gün tikintisi aparı-

lan Əhmədbəyli–Füzuli–Şuşa, Şükürbəyli–Cəbrayıl–Hadrut və Xudafərin–Qubadlı–Laçın avtomobil yolları da başlanğıcını məhz bu magistraldan götürür.

Azərbaycan Ordusunun torpaqlarımızı düşməndən təmizləməsi ilə bölgədə aqrar sektorun inkişafı üçün böyük imkanlar yaranıb. Qarabağ tarixən kənd təsərrüfatının inkişaf etdiyi bölgələrdən olub. İşğaldan əvvəl həmin ərazidə taxılçılıq, pambıqçılıq, üzümçülük, tütünçülük təsərrüfatları üstünlük təşkil edilib. Həmçinin bölgə heyvandarlığın inkişafına görə digər regionlardan irəlində olub. Otuz il ərzində erməni faşizmi əraziyə böyük ziyan vurub, torpaq və su ehtiyatlarından vəhşicəsinə istifadə edib.

Hazırda barbarlığın nəticələrinin aradan qaldırılması üçün aqrar sektorda yenidənqurma işləri görülür, payızlıq və yazlıq əkinlər aparılır. Bu il həyata keçirilən pilot layihə çərçivəsində Kəlbəcər və Laçın rayonlarının yaylaqlarına qoyunçuluq və arıçılıq təsərrüfatları köçürülüb. Layihə uğurlu olub və yüksək məhsuldarlıq əldə olunub. Bu gün Zəngilanda yaradılan “Ağıllı kənd”də isə aqrar sahənin komponentlərinin müasir şəhərsalma elementləri ilə uzlaşdırılması istiqamətdə tədbirlər həyata keçirilir. Rayonun Ağal kənd sakinləri doğma yurdlarına qayıtdıqdan sonra onlardan bir qrupu üçün “Ağıllı kənd” layihəsi çərçivəsində kiçik təsərrüfatların yaradılması nəzərdə tutulur.

Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyindən verilən məlumata görə, layihəni hazırda nazirliyin tabeliyində Dövlət Məşğulluq Agentliyi, Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyi, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Xidmətlər Agentliyi və Zəngilan Rayon İcra Hakimiyyəti birgə icra edir. Kənd sakinlərinin məşğulluğuna və kiçik sahibkarlığa çıxışına dəstək məqsədi daşıyan bu layihəyə Ağal kəndinin artıq 30 sakini cəlb olunub. Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyi tərəfindən

onlar üçün biznes təlimləri təşkil edilib. Təlimlərdə iştirakçılara sahibkarlıq fəaliyyəti və müvafiq dəstək mexanizmləri barədə ətraflı məlumat verilib. Ağal kənd sakinləri doğma kəndlərinə qayıdandan sonra, həmçinin Dövlət Məşğulluq Agentliyi tərəfindən özünüməşğulluq proqramı çərçivəsində avtoservis, inşaat, məişət avadanlıqları ustası, dərzi, bərbər, gözəllik salonu, un məmulatları istehsalı, ticarət və s. iqtisadi sahələr üzrə avadanlıqlarla təmin olunacaqlar.

Fizuli rayonunun Dövlətyarlı kəndində də sayca ikinci “Ağıllı kənd”in təməli qoyulub. Burada qurulacaq təsərrüfatların istehsal vasitələri, aqrotekniki və məsləhət informasiya xidmətləri ilə təmin edilməsi istiqamətində lazımı tədbirlər görülüb. İşğaldan azad edilən ərazilərimizdə sənayenin inkişafına da xüsusi önəm verilir. Ağdam Sənaye Parkının layihələndirmə işləri və potensial investorların cəlb olunması istiqamətində dörd müəssisə ilə aparılan danışıqların sürətlə aparılması da bunun bariz ifadəsidir.

Yeri gəlmişkən, adıçəkilən sənaye parkı əlverişli coğrafi mövqeyi, dayanıqlı inkişaf imkanları, gələcəkdə yük axınlarının istiqamətləri və digər mühüm logistika potensialının mövcudluğu nəzərə alınaraq yaradılıb. Hazırda bu parkda sosial zonanın təşkili yekunlaşıb. Burada rezidentlər üçün konteyner tipli ofis, yataqxana, tibb məntəqəsi,

apteklər, mağaza və yeməkhana yaradılıb, əraziyə asfalt yol, su xətti çəkilib, işıqlandırma güneş enerjisindən qidalanan panellərdən istifadə edilməsi nəzərdə tutulub.

Onu da deyək ki, Ağdam Sənaye Parkının rezidenti olan hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar burada qeydiyyatdan alındıqları hesabat ilindən başlayaraq, 10 il müddətinə fəaliyyətləri ilə bağlı əldə etdikləri gəlirlərə görə mənfəət (gəlir), əmlak və torpaq vergilərini, idxal etdikləri texnika, texnoloji avadanlıq, habelə qurğuların idxalına görə ƏDV-ni ödəməkdən azaddırlar.

Sonda vurğulayaq ki, şanlı qələbədən sonra Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə Azərbaycan Ordusunun, Sərhəd Qoşunlarının, daxili işlər, təhlükəsizlik orqanlarının fəaliyyətinin təmin edilməsi, mina təmizləmə tədbirlərinin təşkil olunması, habelə su, elektrik enerjisi, qaz təchizatı, rəbitənin bərpası, həmçinin yol infrastrukturunun qurulması və s. layihələrin icrası üçün büdcədən 2,2 milyard manat vəsait ayrılıb.

Bütün bunlar bir daha təsdiq edir ki, azad edilmiş ərazilərimizin vahid konsepsiya əsasında bərpası ölkənin iqtisadi potensialının genişlənməsinə səbəb olacaq. Bu ərazilərin reinteqrasiyası respublika iqtisadiyyatına müsbət təsir göstərəcək, artımı şərtləndirəcək.

V. BAYRAMOV,
“Xalq qəzeti”